

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksista
suuntaviivoiksi ja komission asetukseksi (maatalousalan
valtioneuvoston sääntöjen uudistaminen)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään Eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission ehdotus maa- ja metsätalouden valtiontukia koskeviksi suuntaviivoiksi vuosiksi 2007—2013 sekä ehdotus komission asetukseksi Euroopan yhteisön perustamis-sopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta maataloustuotteiden tuottamisen alalla toimi-viin pieniin ja keskiin yrityksiin sekä asetuksen (EY) N:o 70/2001 muuttamisesta

sekä ehdotuksista laadittu muistio.

Ehdotus suuntaviivoiksi ja aikaisempi ehdotus ryhmäpoikkeusasetukseksi on 5 päivänä heinäkuuta 2006 lähetetty perustuslain 97 §:n mukaisesti tiedoksi Eduskunnan suurelle valiokunnalle (E 68/2006). Uusi ehdotus ryhmäpoikkeusasetukseksi on 29 päivänä syyskuuta 2006 lähetetty tiedoksi Eduskunnan suurelle valiokunnalle E-jatkokirjelmänä.

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 2006

Maa- ja metsätalousministeri Juha Korkeaoja

Vanhempi hallitussihteeri Kaisa Sainio

EHDOTUKSET MAA- JA METSÄTALOUSALAN VALTIONTUKIA KOSKEVIKSI SUUNTAVIIVOIKSI VUOKSIKSI 2007—2013 SEKÄ MAATALOUSALAN RYHMÄ- POIKKEUSASETUKSEKSI

1. Uudistamisen tausta ja tavoite

Komission pyrkimyksenä on uudistaa ja yksinkertaistaa maatalousalan valtiontukisääntöjä. Valtiontukisääntöjen uudistaminen koskee maatalousalan valtiontukia koskevia suuntaviivoja ja ryhmäpoikkeusasetusta (Komission asetus (EY) N:o 1/2004 EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta maataloustuotteiden tuottamisen, jalostamisen ja kaupan pitämisen alalla toimiville pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettävään valtion tukeen) sekä myöhemmässä vaiheessa myös ns. de minimis -asetusta (Komission asetus (EY) N:o 1860/2004 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maatalous- ja kalastusalailla), josta ei ole vielä jaettu muutosehdotusta. Maatalousalan valtiontukisääntöjä uudistaessaan komissio myös kirjaa suuntaviivoihin ensimmäistä kertaa näkyviin metsätukia koskevan käytäntönsä, mistä johtuen suuntaviivat myös nimitään uudelleen maa- ja metsätalousalan valtiontukia koskeviksi suuntaviivoiksi.

Yksinkertaistamistavoitteen mukaisesti komissio esittää maatalousalan valtiontukisääntösten ja asiakirjojen määrää vähennettäväksi nykyisin voimassa olevasta seitsemästä kolmeen siten, että suuntaviivat, ryhmäpoikkeusasetus ja de minimis -asetus sisältäisivät vuodesta 2007 alkaen kaikki maatalouden alkutuotannon valtiontukiin soveltuvat säännöt. Alkutuotannosta poiketen maataloustuotteiden jalostamiseen ja kaupan pitämiseen liittyvät tukitoimet arvioidaan jatkossa pääosin yleisten valtiontukisääntöjen mukaisesti (mm. komission asetus (EY) N:o 69/2001 EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen ja komission asetus (EY) N:o 70/2001 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettyyn

valtiontukeen), joiden mukaan arvioidaan myös suuntaviivaluonnoksen ulkopuolisia metsätukia.

Maatalousalan valtiontukisäännöt muodostavat kiinteän jäsenvaltioiden toimintaa ohjaavan kokonaisuuden. Jäsenvaltion on pääsääntöisesti ilmoitettava suunnitteilla oleva valtiontukijärjestelmänsä komissiolle perustamissopimuksen 88 (3) artiklan mukaisesti, jonka jälkeen komissio tutkii ilmoitetun järjestelmän soveltuvuuden yhteismarkkinoille suuntaviivojen sisältämien kriteerien perusteella. Jäsenvaltio voi kuitenkin ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa ilmoittaa suunnittelemansa tukijärjestelmän komissiolle etukäteen toimitettavan tiivistelmän muodossa. Ryhmäpoikkeusasetustakin kevyemmän menettelyn tarjoaa de minimis -asetus, joka sallii vähämerkityksisen tuen maksamisen tuensaajille ilman etukäteisilmoitusta komissiolle. Vähämerkityksisen tuen raja on 3.000 euroa tuottajaa kohden kolmen vuoden ajanjaksoilla.

Uudistuksessa komissio pyrkii supistamaan suuntaviivojen käyttöä ja laajentamaan ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaa esittämällä, että epäsuotuisia sääolosuhteita sekä eläin- ja kasvitautoja koskevat valtiontuet sisällytettäisiin ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan. Lisäksi komissio kytkee suuntaviivat ja ryhmäpoikkeusasetuksen entistä kiinteämmin toisiinsa siten, että jäsenvaltioiden olisi tulevaisuudessa monien valtiontukien osalta ilmoittamismenettelyn nopeutumisen vuoksi ja suuntaviivojen ja ryhmäpoikkeusasetuksen erojen vähentymisen vuoksi kannattavampaa soveltaa ryhmäpoikkeusasetusta.

Nyt sovellettavat maatalouden valtiontukia koskevat suuntaviivat ja ryhmäpoikkeusasetus ovat voimassa vuoden 2006 loppuun saakka. Siten komissio esittää, että uudet suuntaviivat ja ryhmäpoikkeusasetus olisivat voimassa 1.1.2007—31.12.2013.

2. Komission ehdotusten pääasiallinen sisältö

2.1. Suuntaviivojen uudistaminen

Komissio jakoi jäsenvaltioille kesäkuussa 2006 luonnoksen uusiksi maa- ja metsätalouden valtiontukia koskeviksi suuntaviivoiksi, joilla on tarkoitus korvata vuodet 2000–2006 kattavat suuntaviivat. Komissio pyrkii uudistuksessa yksinkertaistamisen lisäksi vähentämään maksettavien valtiontukien määrää ja kohdentamaan niitä entistä paremmin. Lisäksi komissio pyrkii lähentämään valtiontukisääntöjen ja maaseudun kehittämisasetuksen (Neuvoston asetus (EY) N:o 1698/2005 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen) välistä suhdetta ottamalla maaseudun kehittämisasetuksen ehdotuksissa huomioon.

Komission suuntaviivaluonnos eroaa ratkaisevasti edeltäjästään. Komissio edellyttää monissa suuntaviivaluonnoksen kohdissa, että sen mukaisesti ilmoitettavat tukijärjestelmät täyttävät tukimuotoa vastaavat ryhmäpoikkeusasetusehdotuksen edellytykset, mikä rajaisi myös komission harkintavaltaa suuntaviivojen mukaisesti ilmoitettujen valtiontukijärjestelmien suhteen ja johtaisi siihen, että jäsenvaltioiden kannattaisi entistä enemmän hyödyntää ryhmäpoikkeusasetuksen sallimaa helpotettua tukijärjestelmien ilmoittamismenetelmää. Suuntaviivojen käyttämisen oletettuun vähentymiseen vaikuttavat myös komission ehdotus siitä, että maatalousalan jalostamista ja kaupan pitämistä koskevien tukijärjestelmien arviointi suoritettaisiin jatkossa pääsääntöisesti yleisten jalostamista ja kaupan pitämistä koskevien valtiontukisääntöjen mukaan. Myös suurten yritysten valtiontukijärjestelmien arviointi siirrettäisiin yleisten valtiontukisääntöjen soveltamisalaan, joskin komissio esittää lisäksi, että suuret yritykset tulisi sulkea kokonaan joidenkin tukimuotojen, mm. maatalousalan teknisen avun, ulkopuolelle. Metsätalouden tukijärjestelmien siirtyminen osaksi suuntaviivoja tulee puolestaan lisäämään suuntaviivojen käyttöä.

Laajempien suuntaviivojen soveltamisalaan ja rakenteeseen vaikuttavien muutosehdotusten lisäksi suuntaviivaluonnos sisältää useita yksittäisiä tukimuotoja koskevia muutoseh-

dotuksia, joiden sisältö löytyy kuitenkin suuntaviivojen kirjoitustavasta johtuen ryhmäpoikkeusasetuksesta.

Muutoksista, joista ei säädetä ryhmäpoikkeusasetuksessa, merkittävämmät ovat komission ehdotus maaseudun kehittämisasetusta tiukempien rajoitteiden asettamisesta maatalouden ympäristösitoumuksiin ja eläinten hyvinvointiin liittyvien transaktiokustannusten laskemiseen sekä ehdotus, jonka mukaan komissio ei sallisi tietyillä alueilla esiintyvien luonnonhaittojen korvaamiseksi tukea, joka ylittää maaseudun kehittämisasetuksen liitteessä vahvistetut enimmäismäärät yli 20 %:lla. Ehdotuksella komissio on ottanut tietyillä alueilla esiintyvien luonnonhaittojen korvaamiseen tarkoitettuun tukeen maaseudun kehittämisasetusta tiukemman kannan. Nuorten viljelijöiden aloitustuen kannalta on merkittävää, että komissio ei enää sallisi maaseudun kehittämisasetuksessa mainitun tuen lisäksi 25.000 euron lisätuen maksamista. Ehdotuksen mukaan myöskään eläinten hankinnan ja mainonnan tukemista ei saisi enää jatkaa.

Suuntaviivaluonnoksen mukaan varhaiseläkkeelle siirtyviä viljelijöitä voidaan tukea, jos tuki täyttää maaseudun kehittämisasetuksessa säädetyt edellytykset. Niissä edellytetään, että luopuja luovuttaa tilansa joko nuorten viljelijöiden aloitustuen myöntämisen edellytykset täyttävälle henkilölle tai viljelijälle, joka ei ole täyttänyt 50 vuotta. Lisäalueluovutuksensaajan ikäraja laskisi siten viidellä vuodella myös kokonaan kansallisesti myönnettyissä varhaiseläkkeissä.

Suuntaviivaluonnoksessaan komissio esittää lisäksi, että komission päätösten muodossa vakiintunut metsätaloustukia koskeva käytäntö otettaisiin osaksi suuntaviivoja. Ehdotus on merkittävä, koska komission kantaa metsätalouden tukiin ei ole aikaisemmin yksityiskohtaisesti määritelty. Ehdotuksen mukaisesti näitä suuntaviivoja olisi sovellettava metsätalouden tukeen, jonka tavoitteena on edistää metsien ekologistia ja suojaavia tehtäviä ja virkistyskäyttöä sekä varmistaa johdonmukaisuus maaseudun kehittämistä koskevan valtiontuen kanssa. Metsäteollisuuteen tai puun jalostamiseen liittyvät tuet jäisivät näin ollen suuntaviivojen soveltamisalan ulkopuolelle.

Komission ehdotuksen mukaan uusia suun-

taviivoja sovellettaisiin 1.1.2007 alkaen. Nykyiset tukijärjestelmät tulisi saattaa suuntaviivojen mukaisiksi 30.6.2007 mennessä.

2.2. Ryhmäpoikkeusasetuksen uudistaminen

Komissio jakoi jäsenvaltioille huhtikuussa 2006 luonnoksen uudeksi ryhmäpoikkeusasetukseksi, joka julkaistiin virallisessa lehdessä 17.8.2006. Uusi, 22.9.2006 päivätty, luonnos ryhmäpoikkeusasetukseksi jaettiin jäsenvaltioille 25.9.2006.

Asetusehdotuksella komissio pyrkii laajentamaan ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaa ottamalla eläin- ja kasvitauteihin sekä tuholaisen esiintymiseen liittyvät tuet sekä epäsuotuisten sääolojen aiheuttamista menetyksiin liittyvän tuen asetuksen soveltamisalaan. Soveltamisalaa laajentaa lisäksi komission ehdotus, jonka mukaan asetus katkaisi vastedes myös kuolleiden eläinten poistamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin myönnetyn tuen.

Yksittäisiä tukimuotoja koskevista muutosehdotuksista monet koskevat maatilojen investointitukia, joihin komissio esittää asetettavaksi yritysکوhtaisten 400.000 euron ja epäsuotuisilla alueilla kuten Suomessa 500 000 euron enimmäismäärän kolmen vuoden ajanjaksolle. Lisäksi komissio rajoittaisi investointitukien maksamista siten, ettei investointitukea voitaisi enää maksaa pelkästään tietyn tuote- tai eläinryhmän hyväksi eikä maankuivatukseen. Myös maan hankinnan tukemista rajoitettaisiin sallimalla jatkossa vain 10 %:n suuruisen tuki. Lisäksi komissio määrittelee toimintatuen luonteisuuden vuoksi kielletyn korvaavan rakentamis- tai koneinvestoinnin ja esittää, että monivuotisten kasvien hankintaan voitaisiin maksaa investointitukea. Komissio myös yksinkertaistaisi säädöksiä poistamalla käytettyjen välineiden hankinnan tukemista ja viljelijän tieto- ja tötötosa koskevat vaatimukset.

Epäsuotuisiin sääoloihin sekä eläin- ja kasvitauteihin liittyvien tukijärjestelmien kannalta merkittävintä on tukimuotojen sääntelyn ulottaminen suuntaviivojen lisäksi myös osaksi ryhmäpoikkeusasetusta. Epäsuotuisten sääolosuhteiden aiheuttamien maatalan rakennusten menetysten korvaamiseksi komissio esittää, että tuottajalle maksettavaa kor-

vausta tulisi vähentää 50 %:lla, ellei tuottaja ole vakuuttanut vähintään 50 % hänen keskimääräisestä vuosituotannostaan tai tuotantoon liittyvistä tuloistaan. Suomessa tällaisia vakuutuksia ei ainakaan toistaiseksi ole tuottajille tarjolla. Eläin- ja kasvitautein osalta komissio puolestaan esittää, ettei kaikkia tuottajalle aiheutuneita menetyksiä voitaisi korvata täysimääräisesti, vaan tuen saannin edellytyksenä olisi tietyissä tilanteissa vähintään 30 % suuruisen tuotannonmenetyksen ja tällöin tuki-intensiteetti tulisi olemaan 75—80 %.

Ryhmäpoikkeusasetukseen sisältyvät maatalainvestointeja koskevat muutosehdotukset ja ehdotukset eläin- ja kasvitauteihin sekä satovahinkoihin liittyen tulevat myös sovellettavaksi ilmoitettaessa suunnitteilla oleva tukijärjestelmä suuntaviivojen mukaisesti, koska komission suuntaviivaluonnos sisältää viittaukset vastaaviin ryhmäpoikkeusasetuksen artikloihin.

Uuden ryhmäpoikkeusasetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1.1.2007.

3. Toimivalta

Asia kuuluu komission toimivaltaan. Komissio kuulee jäsenvaltioita suuntaviivojen osalta työryhmässä ja ryhmäpoikkeusasetuksen osalta neuvoo-antavassa valtioneuvoston komiteassa, jossa komissio ottaa komitean lausunnon huomioon "niin suurelta osin kuin se on mahdollista".

4. Komission ehdotusten käsittelyvaiheet

4.1. Käsittely EU:n toimielimissä

Komission luonnoksia ehdotuksiksi on käsitelty komission työryhmässä suuntaviivojen osalta 22.—23.6. (maaloustuet) ja 8.9.2006 (metsätuet) ja neuvoo-antavassa valtioneuvoston komiteassa ryhmäpoikkeusasetuksen osalta 23.5.2006. Uudistusta on käsitelty myös maatalous- ja kalastusneuvostossa 18.7. ja 18.9.2006.

Komissio on julkaissut ryhmäpoikkeusasetusta koskevan ehdotuksen virallisessa lehdessä C 193/2006 17.8.2006. Myös suuntaviivoja koskeva ehdotus tullaan julkaisemaan virallisessa lehdessä. Valtioneuvoston komitea ko-

koontuu seuraavan kerran 25.10.2006 käsittelemään ryhmäpoikkeusasetuksen uutta luonnosta. Samassa yhteydessä komissio on luennut tiedottaa suuntaviivojen valmistelusta.

Jäsenvaltiot ovat katsoleet maa- ja metsätaloutta koskevien valtiontukisääntöjen uudistamisen ja yksinkertaistamisen tarpeelliseksi, mutta kritisoineet valtiontuki uudistusta etenkin valtiontukisääntöjen ja maaseudun kehittämisasetuksen epäyhtenäisyydestä, epäsuotuisia sääoloja koskevan vakuutus-edellytyksen osalta ja eläin- ja kasvitauteihin liittyvän tuki-intensiteetin vähentämisen osalta. Metsätaloutta käsittelevien kohtiin osalta jäsenvaltiot ovat esittäneet, että komissio selvittäisi soveltuvatko suuntaviivojen yleiset periaatteet metsätaloutta koskevaan kappaleeseen.

Valtiontuki uudistus oli Itävallan pyynnöstä ja 15 muun jäsenvaltion kannattamana esillä 18.7.2006 pidetyssä maatalous- ja kalastusneuvostossa. Neuvostossa jäsenvaltiot esittivät huolensa valtiontuki uudistuksesta, toivat esiin kansallisia näkemyksiään ja toivoivat, että komissio ottaisi valmistelussaan paremmin huomioon jäsenvaltion huolenaiheet. Komissio lupasi neuvostossa kuunnella jäsenvaltioita, mutta painotti valtiontukien kuuluvan komission toimivaltaan. Uudistus oli lisäksi Saksan pyynnöstä esillä 18.9.2006 pidetyssä maatalous- ja kalastusneuvostossa, jossa Saksa toivoi 11 jäsenvaltion kannattamana, että komissio selvittäisi lisää valtiontukiehdotustensa ja maaseudun kehittämisasetuksen suhdetta. Komissio lupasi tutkia asiaa.

4.2. Kansallinen käsittely

Komission ehdotuksia on käsitelty EU-asioiden komitean alaisessa maatalous- ja elintarvikejaostossa 6.7. ja 21.9.2006 (kirjallinen menettely) sekä metsätalouden alajaostossa 13.9.2006.

Eduskuntaa on 5.7.2006 informoitu maatalousalan valtiontukisääntöjen uudistamistyön aloittamisesta E-kirjeellä ja 29.9.2005 uudistuksen edistymisestä E-jatkokirjelmänä.

5. Komission ehdotusten vaikutukset

5.1. Taloudelliset vaikutukset:

Komission ehdotukset sisältävät muutosehdotuksia mm. tukikattojen määrään ja tukikelpoisten kustannusten luetteloon sekä ehdotuksia eräiden tukimahdollisuuksien poistamiseksi sallituiksi katsottavien tukitoimenpiteiden listalta. Lisäksi ehdotukset ovat maatalouden ympäristötuen tukitasojen transaktiokustannusten laskemista ja epäsuotuisilla alueilla esiintyvien luonnonhaittojen korvaamista koskevilta osin rajoittavampia kuin neuvoston antama maaseudun kehittämisasetus. Kuitenkaan taloudellisten vaikutusten tarkempi arviointi ei tässä vaiheessa ole mahdollista, koska se vaatisi laajojen tukitasolaskelmien uudelleen tekemistä esityksen mukaisilla vaatimuksilla. Komission ehdotukset eivät sisällä arviota tai laskelmia ehdotusten taloudellisista vaikutuksista. Ehdotuksilla ei ole suoranaisia kansallisia taloudellisia vaikutuksia, mutta mahdollisten tilalle ehdotettujen tukimuotojen poistamisen, hallinnollisten kustannusten osittaisen vähenemisen ja osittaisen lisääntymisen sekä tukijärjestelmien muokkaamisen seurauksen taloudellisia vaikutuksia tulee kuitenkin syntymään.

Maatilojen investointitukien osalta ehdotetuilla tukimuotojen poistamisella ja rajoittamisella tulisi olemaan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Nuorten viljelijöiden aloitustuen lisätukea on vuosittain maksettu yhteensä noin 7,5 miljoonaa euroa. Eläintenoston tukea on vuosittain myönnetty noin 1,7 miljoonaa euroa. Salaojitukseen on vuosittain myönnetty noin 5 miljoonaa euroa avustusta ja 10 miljoonaa euroa korkotukilainaa ja niihin liittyvää korkotukea noin 3 miljoonaa euroa. Valtaojien tekoon on myönnetty vuosittain noin 1,5 miljoonaa euroa avustusta ja 0,4 miljoonaa euroa valtionlainaa. Mainonnan tukea on vuosittain maksettu maa- ja puutaloustuotteille noin 0,7 miljoonaa euroa.

Epäsuotuisiin sääoloihin esitetyn ja vuodesta 2010 käyttöön otettavaksi ehdotetun vakuuttamisvelvollisuuden mukaan tuottajan tulisi vakuuttaa puolet keskimääräisestä vuosituoannostaan tai tuotantoon liittyvistä tuloistaan, jotta tuottaja voisi saada täyden

korvauksen epäsuotuisten sääolosuhteiden aiheuttamista menetyksistä maatilan rakennuksille. Komission ehdotus ei vaikuta maksettuihin satovahinkokorvauksiin, mutta vaikuttaa maatalouden tulvavahinkokorvauksiin. Tulvavahinkokorvauksia, joista pääosa koskee maatilojen rakennusten menetyksiä, on vuosittain maksettu tukea noin 0,4 miljoonaa euroa. Vuonna 2004 korvauksia maksettiin 0,8 miljoonaa euroa ja vuonna 2005 0,16 miljoonaa euroa.

Eläin- ja kasvitautien hävittämisestä ja leviämisen estämisestä aiheutuneista kustannuksista maksettiin vuonna 2005 korvauksia eläintautien osalta lähes 750.000 euroa ja kasvitautien osalta noin 1,12 miljoonaa euroa. Korvaussummat tuottajaa kohden ovat hyvin erilaisia ja vaihtelevat muun muassa sen mukaan, mistä eläintaudista tai kasvintuhojasta on kysymys. Korvaussummiin vuositasolla vaikuttaa se, mitä ja kuinka paljon eläin- ja kasvitaueteja todetaan. Komission ehdotusten mukaan kaikkia menetyksiä ei voitaisi korvata täysimääräisesti, vaan korvausten maksamisen edellytyksenä olisi tietyissä tilanteissa 30 % tuotannonmenetys, jolloin tuki-intensiteetti jäisi 75—80 %:iin.

Komissio esittää, että sen metsätaloustukia koskeva käytäntö kirjattaisiin suuntaviivoihin. Käytäntöä ei ole tarkoitus muuttaa, mutta kytkeminen maatalousalan suuntaviivoihin tuo silti mukanaan muutoksia, mikäli komissio katsoo myös suuntaviivojen muiden osien koskevan metsätaloutta. Metsänhoito ja -perusparannustöihin on vuosittain maksettu tukea noin 60 miljoonaa euroa vuodessa, josta nuoren metsän hoitoon, energiapuun korjauseen ja haketuksen myönnettävään työtukeen käytetään noin 25 miljoonaa euroa vuodessa. Komission ehdotuksilla on erityisesti vaikutusta em. toimenpiteisiin, joiden rahoitustukihakemus käsitellään vasta toimenpiteen toteuttamisen jälkeen (ns. jälkirahoitteinen tuki; suuntaviivaluonnoksessa käytetään muotoilua "taannehtivasti myönnettävä tuki"). Jos komission taannehtivasti myönnetyn tuen kieltö koskee myös metsätukia, hallintokustannukset nousevat metsäkeskuksissa arviolta 3 miljoonaa euroa vuodessa metsänomistajien joutuessa tekemään rahoitushakemuksen ennen töihin ryhtymistä.

5.2. Hallinnolliset ja organisatoriset vaikutukset

Komission ehdotukset sisältävät monien käytössä olevien tukimuotojen osalta muutoksia ja poistamisehdotuksia, jotka aiheuttavat muutoksia kansallisiin tukijärjestelmiin. Osa ehdotuksista, mm. ehdotus jalostusta ja kaupan pitämistä koskevien tukimuotojen siirtämisestä pääsääntöisesti ns. yleisten valtiontukisääntöjen soveltamisalaa ja ehdotukset eri tukimuotojen lopettamisesta, vähentäisivät hallinnollisen työn määrää ja erityisten tukiohjelmien tarvetta. Sen sijaan osa ehdotuksista, mm. taannehtivasti myönnettäviä tukia koskevan kiellon mahdollinen soveltaminen myös metsätuissa, johtaisi hallinnollisen työmäärän lisääntymiseen ja työn monimutkaistumiseen. Tukijärjestelmien hallinnoinnin monimutkaistaminen voisi lisäksi metsätukien osalta johtaa siihen, että metsänhoitoyhdistykset eivät enää vastaisuudessa markkinoisi eri toimenpiteitä yhtä aktiivisesti kuin aikaisemmin, mikä voisi vaikuttaa Kansallisen metsäohjelman tavoitteiden saavuttamiseen.

Ehdotusten mukaan jäsenvaltioiden tukijärjestelmät tulisi viimeistään 30.6.2007 saattaa uusien valtiontukisääntöjen mukaisiksi.

5.3. Lainsäädännölliset vaikutukset ja oikeudellisten vaikutusten arviointi

Komission ehdotuksiin sisältyy ehdotuksia, joiden hyväksyminen edellyttäisi Eduskunnan suostumusta, jollei Suomi olisi Euroopan unionin jäsenvaltio.

Ehdotusten täytäntöönpano vaatisi kansallisen lainsäädännön muuttamista tulvavahinkoja (laki poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta (284/1983), eläintaueteja (eläintautilaki 55/1980), kasvinterveyttä (laki kasvinterveyden suojelemisesta 702/2003), maaseutuelinkeinojen rahoittamista (maaseutuelinkeinojen rahoituslaki 329/1999), porotaloutta ja luontaiselinkeinoja (porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki 45/2000) ja metsätalouden rahoitusta (laki kestävän metsätalouden rahoituksesta, 1311/1996) koskevilta osin.

6. Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa maa- ja metsätalouden valtiontukisääntöjen uudistamista ja valtiontukisääntöjen yksinkertaistamista.

Valtioneuvosto katsoo, että suuntaviivoja koskeva ehdotus menee osin pidemmälle kuin maaseudun kehittämisasetus, koska sen mukaan neuvoston maaseudun kehittämisasetuksessa LFA-tuelle vahvistettuja määriä ei jatkossa voitaisi ylittää kokonaan kansallisesti maksetulla lisätuella yli 20 %. Koska maaseudun kehittämisasetuksessa kansalliselle lisätuella ei aseteta enimmäismääriä vaan nimenomaisesti säädetään, että jäsenvaltioiden on ainoastaan osoitettava kansallisen tuen tarve yksityiskolttaisin laskelmin, on komission ehdottama rajoite tarpeeton. Vastaavasti huomiota tulisi kiinnittää EU-osarahoitteisen tuen ja valtiontukien yhteensopivuuteen myös ympäristösitoumuksiin liittyvien transaktiokustannusten korvaamisen osalta, koska nyt ehdotuksessa esitetyt rajoitukset ovat paljon maaseudun kehittämisen toimeenpanoasetuksen rajoitteita tarkemmat. Transaktiokustannusten korvaamisperusteiden on oltava sellaiset, etteivät ne heikennä ympäristöohjelman kannustavuutta. Lisäksi valtioneuvosto katsoo, että varhaiseläketukea tulisi voida myöntää luovutettaessa pelto lisäalueeksi 50—54 -vuotiaalle viljelijälle ja aloittaville viljelijöille myönnettävää 25.000 euron lisätukea tulisi voida maksaa jatkossakin, koska tuotannon aloittamisen kustannukset ovat Suomessa korkeat.

Valtioneuvosto katsoo, että eläinten hankinnan, kuivatustuen ja mainonnan tuen lopettamista tulisi harkita uudelleen. Eläinten hankinnan tuki on tarpeen eläinkannan parantamiseksi. Tuetun kuivatustoiminnan avulla puolestaan saadaan valtaajahankkeista laajempia ja ympäristönsuojelun kannalta parempia. Salaojitus on Suomessa tärkeää lyhyen kasvukauden tehokkaaksi hyödyntämiseksi eikä sitä tulisi täten poistaa. Mainonnan tuen poistaminen vähentäisi erityisesti puutarhatuotteiden näkyvyyttä, joka vaikuttaisi haitallisesti niiden kulutukseen.

Valtioneuvosto pitää sinänsä hyvänä komission ehdotuksia, jonka mukaan epäsuotuisiin sääoloihin sekä eläin- ja kasvitauteihin liittyvien valtiontukien maksamista helpotet-

taisiin sallimalla niiden osalta ryhmäpoikkeusasetuksen mukainen helpotettu ilmoittamismenettely. Eläin- ja kasvitautien osalta valtioneuvosto katsoo kuitenkin, että komission tulisi vielä tarkastella tuen myöntämisen edellytyksiä ja tuki-intensiteettiä muun muassa eläin- tai kasvitautien vuoksi viranomaisen määräyksestä lopetettavaksi määrättyjen eläinten tai hävitettäväksi määrättyjen kasvien korvaamisen osalta. Taudin takia lopetettavien eläinten tai hävitettävien kasvien korvaaminen täysimääräisesti on perusteltua, jotta taudin leviäminen saadaan pysäytettyä nopeasti. Lisäksi tulisi kannustaa ennaltaehkäisevään tautien torjuntaan. Epäsuotuisiin sääolosuhteisiin liittyvän vakuutusedellytyksen osalta tulisi lisätä joustavuutta, koska vakuutusmarkkinat ovat monissa jäsenvaltioissa sääolosuhteita koskevien vakuutusmarkkinoiden osalta varsin kehittymättömät.

Metsätukia koskevan suuntaviivaluonnoksen osalta valtioneuvosto painottaa, että komission käytännön kirjaaminen suuntaviivoin tasolle ei saisi vaikuttaa negatiivisesti kansalliseen metsäpolitiikkaan ja metsien taloudellisen arvon ylläpitämiseen. Valtioneuvosto katsoo lisäksi, että komission tulisi selvittää miltä osin suuntaviivojen yleiset periaatteet koskevat metsätukia. Jos kaikki yleiset periaatteet koskevat metsätukia, komission tulisi sallia metsätalouden osalta myös takautuvasti myönnettävien tukien maksaminen ja mahdollistaa metsien kunnostamistoimenpiteiden tukeminen niissä tapauksissa, joissa metsää on jouduttu kaatamaan tuholaishyönteisten aiheuttaman vaaran vuoksi. Lisäksi valtioneuvosto katsoo, että myös eläinten, muun muassa hirvieläinten sekä myyrien ja jänisten kaltaisten pieneläinten, aiheuttamia vahinkoja tulee voida jatkossakin korvata ja että metsäteiden avaamista yleisölle tulee voida rajoittaa mm. kelirikottapauksissa, jotka voivat johtaa tien rakenteiden tuhoutumiseen. Valtioneuvosto katsoo lisäksi, että komission tulisi tarkistaa toimivaltansa riittävyys metsätalouden tukien osalta sekä ehdotuksen yhteensopivuus EU:n metsätoimintasuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden kanssa.

Lisäksi valtioneuvosto katsoo, että jäsenvaltioille tulisi antaa mahdollisuus sopeuttaa nykyiset tukijärjestelmänsä uusien tukijärjestelmien mukaisiksi 31.12.2007 mennessä eh-

8

dotetun 30.6.2007 sijasta.